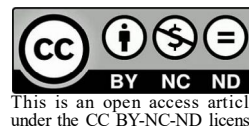


Степан КУШНІР аспірант кафедри всесвітньої історії Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, Україна
e-mail: stepan.kushnir.18@pnu.edu.ua

© Автор(-и), 2026

Дозвілля міської молоді Станиславова крізь призму спогадів Ореста Корчака-Городиського

Анотація. Мета. Дослідження спрямоване на відтворення дозвіллевих практик міської молоді Станиславова (нині Івано-Франківськ) у міжвоєнний час на основі спогадів Ореста Корчака-Городиського. Мемуарні матеріали дозволяють простежити культурні та соціальні процеси, що визначали виховання й соціалізацію юнацтва в урбаністичному середовищі Галичини. Завданням роботи є показати те, як різні форми проведення вільного часу – від колективних імпрез і спортивних змагань до приватних захоплень – сприяли формуванню ідентичності та інтеграції молодих людей у міську спільноту. **Методологічне підґрунтя** становить застосування загальнонаукових принципів історизму, всебічності та об'єктивності, що забезпечують цілісне й неупереджене відтворення досліджуваних процесів. Використання загальнонаукових методів аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення доповнюється конкретно науковими методами історичного дослідження – джерелознавчим аналізом, історико-типологічним та історико-порівняльним підходами, що дозволяють досягти високого рівня достовірності та наукової аргументованості. **Наукова новизна.** Уперше систематизовано свідчення Корчака-Городиського про дозвілля школярів і гімназистів Станиславова, що розширює уявлення про культурне життя міста у 1920–30-х рр. Новизна полягає у висвітленні виховного потенціалу культурних заходів (Шевченківські концерти, Миколаївські вечори), які поєднували мистецькі та суспільно-політичні елементи. Дослідження також акцентує на ролі фізичної культури й спортивних ігор як чинника патріотичного виховання. Використання мемуарів у такому контексті дозволяє інтегрувати локальний досвід Станиславова у ширші студії з історії молодіжної культури Галичини. **Висновки.** Аналіз спогадів показує, що дозвілля молоді мало багатofункціональний характер: воно розважало, виховувало й соціалізувало. Колективні заходи забезпечували доступ до мистецтва та формували почуття спільноти, спортивні практики виховували дисципліну й витривалість, а індивідуальні хобі розвивали інтелектуальні інтереси та сприяли самовираженню. Таким чином, дозвілля виступало важливим чинником культурного розвитку й відображало специфіку міського середовища Галичини у міжвоєнний період.

Ключові слова: Станиславів, міжвоєнний час, молодь, дозвілля, мемуари, соціалізація, Галичина.

Stepan KUSHNIRPostgraduate Student of Department of World History, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine, ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5984-8897>, e-mail: stepan.kushnir.18@pnu.edu.ua

LEISURE PRACTICES OF URBAN YOUTH IN STANISLAVIV THROUGH THE PRISM OF OREST KORCHAK-HORODYSKYI'S MEMOIRS

Abstract. Purpose. The study aims to reconstruct leisure practices of urban youth in Stanislaviv (today Ivano-Frankivsk) during the interwar years through the memoirs of Orest Korchak-Horodyskyi. These recollections provide insights into cultural and social dynamics that shaped the upbringing and social integration of young people in Galicia. The research seeks to demonstrate how collective events, sports, informal gatherings, and personal hobbies contributed to identity formation and participation in the urban community. **The methodological foundation** is based on the application of general scientific principles of historicism, comprehensiveness, and objectivity, which ensure a holistic and unbiased reconstruction of the processes under study. The use of general scientific methods such as analysis, synthesis, comparison, and generalization is complemented by specific methods of historical research – source analysis, historical-typological and comparative approaches, which provide a high level of reliability and scholarly validity. **Scientific novelty.** This work offers the first systematic analysis of Korchak-Horodyskyi's testimonies concerning youth leisure in Stanislaviv, thereby enriching knowledge of the city's cultural life in the 1920s-1930s. The novelty lies in highlighting the educational dimension of cultural events such as Shevchenko concerts and St. Nicholas evenings, which combined artistic expression with civic themes. The study also emphasizes the significance of physical culture and sports as instruments of patriotic education. By employing memoirs in this way, the research integrates the local experience of Stanislaviv into broader studies of Galician youth culture and everyday history. **Conclusions.** The memoirs reveal that leisure among Stanislaviv's youth was multifaceted: it entertained, educated, and fostered socialization. Collective activities opened access to art and nurtured community spirit, sports cultivated discipline and resilience, while individual hobbies stimulated intellectual curiosity and self-expression. Leisure thus became a key factor in cultural development and reflected the specificity of the Galician urban environment in the interwar era.

Keywords: Stanislaviv, interwar era, youth, leisure, memoirs, socialization, Galicia.

Постановка проблеми. Дослідження дозвілля міської молоді Станиславова міжвоєнного періоду є важливим для розуміння процесів соціалізації та формування ідентичності в урбаністичному середовищі Галичини. Попри значну увагу до історії політичних і культурних інституцій регіону, питання повсякденних практик молоді залишаються недостатньо висвітленими. Мемуарні джерела, зокрема спогади Ореста Корчака-Городиського, відкривають можливість реконструювати культурне життя міста та показати, як дозвілля виконувало виховну й соціалізуючу функцію. Проблема полягає у браку системного аналізу цих свідчень та їх інтеграції у сучасні студії з історії повсякденності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історія освітніх та культурних інституцій Станиславова міжвоєнного часу розглядалася у працях О. Ганусин [1], Р. Гаха [2], І. Прокоп'яка [3], Л. Романюк [4], І. Савіцької [5], Р. Чорницького [6], І. Ян [7]. Вони акцентували на виховній ролі українських гімназій, розвитку фізичної культури та культурно-мистецьких заходів, читацьких інтересах молоді. Однак у цих роботах дозвілля молоді розглядається переважно як складова освітнього процесу, без глибшого аналізу його соціалізуючих функцій. Мемуарні джерела, що відображають індивідуальний досвід, залишаються маловикористаними у вивченні молодіжної культури.

Важливий внесок у дослідження здійснила Н. Мисак [8–9], яка показала роль фізичної культури та спортивних занять у вихованні молоді. Її праці акцентують на виховному потенціалі руханки, спортивних ігор та туристичних мандрівок, що не лише урізноманітнювали дозвілля, але й також формували дисципліну, витривалість та громадянську позицію. О. Дрогобицька [10–11], у свою чергу, звернула увагу на приватні та неформальні практики дозвілля – зустрічі молоді, доступ до бібліотек, інтелектуальні дискусії та роль родинного середовища.

Спогади О. Корчака-Городиського [12–13], опубліковані у Львові на початку 2000-х рр., містять багатий матеріал про культурні імпрези, спортивні заняття, неформальні зустрічі та індивідуальні захоплення, проте їхній потенціал для реконструкції історії повсякденності досі не був належно реалізований. Саме звернення до мемуарних свідчень дозволяє доповнити інституційний і тематичний вимір сучасних досліджень живим досвідом молодих людей, показуючи багатофункціональний характер дозвілля як простору розваги, виховання й соціалізації.

Метою статті є аналіз дозвіллевих практик міської молоді Станиславова у міжвоєнний період крізь призму спогадів О. Корчака-Городиського. Завдання полягає у виявленні форм проведення вільного часу, визначенні їхнього виховного та соціалізуючого значення, а також у розкритті ролі міського простору як середовища інтеграції молоді. Дослідження має на меті продемонструвати, що дозвілля було багатограним явищем, яке поєднувало культурні, освітні та соціальні функції, сприяючи тим самим формуванню ідентичності молодих людей у контексті урбаністичної культури Галичини.

Виклад основного матеріалу. О. Корчак-Городиський народився 15 липня 1918 року у м. Станиславів у родині залізничника Івана й Анастасії Городиських (після смерті батька вітчимою став Іван Гавриляк). Протягом 1924–1928 рр. він здобув початкову освіту у народній школі ім. М. Шашкевича, після чого продовжив своє навчання в Українській державній гімназії (1928–1939) [14]. У березні 1939 р. О. Корчак-Городиський був арештований поляками, у зв'язку з останнім політичним процесом проти українців, проте зміг уникнути покарання через внутрішній безлад в країні, спричинений окупацією Польщі Німеччиною та Радянським Союзом [15].

Перебравшись на територію Лемківщини, О. Корчак-Городиський учителював у місцевих сільських школах (с. Согорів Горішній, с. Одрехова) до травня 1940 р. (почав проходити військову підготовку). Зрештою, О. Корчак-Городиський переїхав до Ярослава, де займав посаду секретаря у місцевій українській гімназії протягом листопада 1940 – червня 1941 рр. У період 1941–1943 рр. був мобілізований до німецької армії, де виконував обов'язки перекладача [1]. У 1943 р. О. Корчак-Городиський повернувся до Станиславова, після чого увійшов до складу Волинського легіону самооборони, який у 1945 р. був включений до складу 1-ї дивізії Української Національної Армії «Галичина». Згодом потрапив у табір для військовополонених у м. Ріміні (Італія), де здійснював видання тижневика (пізніше – щоденника) «Життя в таборі» [13; 15].

У вересні 1946 р. О. Корчаку-Городиському із кількома полоненими вдалося потрапити до Мюнхена (Німеччина). Тут він навчався на історичному факультеті Українського вільного університету, де, зрештою, здобув ступінь магістра історії. У 1950 р. він перебрався до Чикаго (США) на постійне проживання (помер 30 березня 2014 р.). Знаходячись у діаспорі, О. Корчак-

Городиський брав активну участь у культурному житті місцевої української громади. Окрім цього, він є автором близько 150 історичних праць, присвячених вивченню проблем новітньої історії України [14].

Спогади О. Корчак-Городиського були опубліковані у Львові у двох частинах (ч. 1, 2000; ч. 2, 2003). Нас цікавить насамперед перша частина спогадів, оскільки саме в ній висвітлюється дозвілля міської молоді Станиславова. Зокрема, автор згадує свої дитячі роки і родинне середовище, навчання у школі та гімназії, соціальне життя міста, діяльність молодіжних організацій, а також важливі культурні й політичні події. О. Корчак-Городиський вдало поєднав особисті спогади з описом міського середовища Станиславова, акцентуючи на деталях побуту та дозвілля [12].

Так, описуючи свої шкільні роки у народній школі ім. М. Шашкевича, О. Корчак-Городиський згадує про проведення Шевченківських концертів та Миколаївських вечорів: «Два рази до року наша школа виходила перед громадянство – а саме з Шевченківським концертом та кінцеворічним popisом. Попис підготовлявся дуже довго і крім хорових точок, деклямацій, вільноручних вправ, найбільше оплесків збирали вежі... Всі імпрези школи Шашкевича втішались поважною фреквенцією громадянства, приходили не тільки батьки учнів, але й визначні громадяни нашого міста, з яких пригадую собі д-ра Яновича, д-ра Юліяна Олесницького, проф. Никифора Даниша. Приходили й інші громадяни, тільки я їх не знав, згл. не зачув їхніх прізвищ в розмовах моїх родичів. Ще одна шкільна імпреза притягала багато молоді й старших – а це Свят-Миколаївський вечір. Була звичайно гарна сценка, були дарунки, були різки, був св. Миколай з ангелами, був і Люцифер з чортиками» [12, с. 18].

Окрім цього, О. Корчак-Городиський зазначає, що Український народний театр ім. І. Тобілевича часто залучав вихованців школи під час проведення вистав: «В тому часі діяльним був у Станиславові театр ім. Тобілевича, який дуже часто “позичав” зі школи Шашкевича дітей, потрібних до вистави. Весною 1928 р. театр ставив “Суєту” І. Тобілевича і мене “випозичив” театр до ролі “Матюші”» [12, с. 18]. Розглядаючи театральне мистецтво як важливу прогресивну силу, що сприяє культурному зростанню молоді, колектив театру ставив на сцені провідні твори українських драматургів, приділяв увагу формуванню автентичних образів і докладав зусиль для точного передання ідейної складової драматичних творів [7, с. 72].

Не менш урочисто проводилися подібні вистави в гімназійному середовищі: «Шевченківський Концерт, влаштовуваний гімназією, був своєрідним святом як для гімназії, так і станиславівського громадянства. День, вільний від науки, з двома концертами: в полудне для молоді українських середніх шкіл і вечером для громадянства... Вечірній концерт для громадянства все був подією року. Програма була дбайливо підібрана, а виступ “16-ки” все стояв на високому рівені... Кожнорічною, найцікавішою імпрезою я назвав би Миколаївський вечір. Сюжетом Миколаївського вечора 1934 р. був голод в Україні. Пригадую собі деякі образи, які зворушують ще й сьогодні, а тоді зробили на всіх нас і професорів велике вражіння... Було трохи актуального гумору й співів. Це був чи не одинокий день в році, коли учні могли б “безкарно” поглузувати з професорів відповідними жартами, а також і дарунками» [12, с. 61–62].

Навчання у чоловічій державній гімназії органічно поєднувалося з виховним процесом. У програмах закладу ставилася мета гармонійного розвитку учня – як фізичного, так і духовного. Відповідно до виховних засад української гімназії, учні брали участь у відзначенні державних свят. Підготовку програм здійснював старійшина Самоврядної Громади, а всі виступи виконували самі гімназисти. Репетиції користувалися великою популярністю серед молоді, адже вони відкривали доступ до високого мистецтва й надихали на власну творчість [4, с. 176–177; 10, с. 5].

Для того, щоб забезпечити учням ґрунтовні знання та виховання, директор і вчителі гімназії прагнули розширювати інтереси молоді, формувати її світогляд і передусім зміцнювати національну свідомість. З цією метою школярі під керівництвом педагогів щороку організовували свята, академії та концерти, вшановуючи визначних постатей українського народу [16, с. 262]. Звичними стали літературно-музичні вечори, присвячені Лесі Українці, Маркіяну Шашкевичу, Юрію Федьковичу, Івану Франку та ін. Щорічні урочистості на честь Тараса Шевченка вважалися особливо престижними для учнів. Концерти організовували як окремі класи, так і вся громада гімназії, іноді у співпраці з самоврядними об'єднаннями інших навчальних закладів Станиславова [4, с. 177]. Читання творів Кобзаря під час музично-декламаційних програм і шевченківських вечорів стало важливим чинником формування театральної шевченкіани в регіоні [3, с. 163].

У період іноземного панування значну роль у відновленні традицій виховання молоді відіграла фізична культура. Основними її формами для школярів та гімназистів були уроки-руханки, а також різні позаурочні й позашкільні заняття [2, с. 6–9]. З метою урізноманітнити дозвілля та відвернути молодь від шкідливих звичок, адміністрація середніх шкіл приділяла особливу увагу фізичному розвитку учнів, заохочуючи їх до занять спортом. Організація різноманітних спортивних подій, зокрема прогулянок за місто, мала на меті відвернути школярів від тютюнопаління та вживання алкоголю [8, с. 96].

Особливої популярності серед учнів шкіл та гімназій набули різноманітні ігри, які проводилися у позаурочний час. О. Корчак-Городиський перелічує різноманітні форми забав, наприклад, гру у «феники» (гра з підкиданням монет), гру «чародій» («чародій “зачаровував” дотиком руки учасника забави»), гру в пера, гру в «звірі» і «творення слів з якогось одного довшого слова» [12, с. 55]. Гімназисти захоплювалися різними видами спорту, зокрема, футболом, боксом, плаванням, відбиванками (волейбол), шахами та неодноразово приймали участь у місцевих і міжгімназійних змаганнях [5, с. 349; 17, с. 370–388].

О. Корчак-Городиський згадує про спортивне життя вихованців гімназії наступне: «В передвоєнний час найбільш популярним родом спорту був копаний м'яч. Грали його від наймолодших літ. Був він найбільш популярним і в нашій гімназії. Популярність, правдоподібно, була в тому, що до змагань ставало 22-ох змагунів, що давало змогу більшому числі охочих брати участь у грі... Були спроби також із боксом, та цей рід спорту не здобув популярності. В 1936/37 р. якраз в нашій клясі дуже популярним стало плавання, головню в літі, бо критих плавалень в Станиславові не було» [12, с. 19–20; 52; 55–60].

Гімназійні мандрівки стали важливим елементом виховної роботи середніх шкіл, адже поєднували освітні, фізичні та духовні аспекти розвитку учнів. Вони сприяли формуванню громадянської позиції та національної ідентичності молоді. Найбільше школярів приваблювали Карпати, зокрема туристичні осередки Ворохта, Микуличин, Сколе, Татарів і Яремче. Педагоги прагнули поєднати красназничий та спортивний компоненти: учні проводили час на свіжому повітрі, активно рухалися й долали значні відстані пішки [9, с. 248–254]. «При кінці кожного шкільного року, – описує О. Корчак-Городиський, – гімназія робила прогульку в Карпати – Ямне з виходом на Хомяк чи Синяк. На Говерлю нас, з молодших кляс, не пускали, казали, що траса для нас молодих заважка. Проф. Смолинський все йшов з нами на ті прогульки, звичайно очікував нас в схоронці під Хомяком» [12, с. 51].

Важливим елементом дозвілля молоді Станиславова були неформальні зустрічі. Як зазначає О. Корчак-Городиський: «Іншою приємністю, головню для учнів вищих кляс, були “збори” учнів майже всіх середніх шкіл, менше учениць (бо це “не випадало”) під кіном “Тон”, біля години 6–8-ої вечером, послухати нових танцювальних мьєлодій (шлягерів) із платівок, що їх управа кіна передавала голосником на вулицю... Дуже скоро ті нові мьєлодії ставали популярними серед середньошкільників». Окрім цього, під час літніх канікул однокласники нерідко відвідували один одного: «Вже було своєрідною традицією, що добрі приятелі із шкільної лавки відвідували себе взаємно під час літніх вакацій. Найчастіше запрошували своїх товаришів діти священників. Такі вакаційні прогулянки на наші галицькі приходства були все дуже приємні і веселі: з’їжджалося багато товаришів і товаришок, і ще до сьогодні приємно згадувати ті часи» [8, с. 93–94]. Під час таких візитів молодь мала доступ до приватних бібліотек, проводила час за грою в шахи та брала участь у політичних дискусіях із членами родини й гостями [11, с. 203].

Цікавими є також згадки автора про індивідуальні форми дозвілля, зокрема про колекціонування марок. Про своє захоплення філателією О. Корчак-Городиський згадує: «Можу сказати, що вуйко Роман зацікавив мене, 4 чи 5 літнього – філателією. Коли приходив лист від нього, то тета Наталка вирізувала марки з конверти й давала мені ними бавитися. Можу сміло сказати, що ті “початки” стали згодом моїм улюбленим “спортом”, який триває до сьогодні» [12, с. 6]. Популярною формою дозвілля серед молоді також було читання книг, зокрема діти цікавилися пригодницькою літературою, романами, байками та описами мандрівок [6, с. 87]. Читання мало широкий спектр, а добір літератури визначався фондом бібліотек, доступністю видань, наявністю перекладів та актуальними культурними тенденціями. Через значне навчальне навантаження, заняття з репетиторами й виконання домашніх завдань, що займали майже увесь вільний час, гімназисти відкладали ознайомлення з позапрограмними книгами та часописами до літніх канікул

[1, с. 10]. Не минуло це заняття й Корчака-Городиського, який також мав інтерес до читання і «навчився сам опрацювати книжки». До цього всього, він любив збирати різні фотографії та займався веденням щоденника [12, с. 30].

Висновки. Таким чином, спогади О. Корчака-Городиського дають можливість відтворити особливості дозвілля міської молоді Станиславова міжвоєнного періоду, демонструючи, що проведення вільного часу виконувало не тільки розважальну, але й також виховну і соціалізуючу функції. Аналізуючи функції дозвілля, можна виділити кілька ключових аспектів. По-перше, дозвілля виступало як механізм соціалізації: через участь у концертах, театральних постановках і спортивних змаганнях молодь засвоювала норми поведінки, ролі й очікування суспільства. По-друге, дозвілля мало виховну й іноді політичну складову: програми шкільних вечорів могли торкатися суспільно важливих тем і формувати громадянську свідомість. По-третє, міський простір – театри, кінотеатри, спортивні майданчики – створював інфраструктуру для різноманітних форм дозвілля і формував культурні сценарії поведінки молоді.

На основі спогадів О. Корчака-Городиського ми можемо зробити висновок про те, що дозвілля міської молоді Галичини було багатогранним явищем, оскільки воно поєднувало різні форми проведення вільного часу: колективні ігри та спорт (футбол, плавання, відбиванки), урочисті вистави (Шевченківські концерти, Миколаївські вечори), неформальні зустрічі та індивідуальні хобі (колекціонування, читання книг, ведення щоденників). Дозвілля тут виступає не лише як розвага, але й як важливий механізм соціалізації, виховання і формування ідентичності. Вивчення дозвілля міської молоді через призму спогадів дозволяє відчутти атмосферу міста і зрозуміти, як молоді люди взаємодіяли з інституціями пам'яті та просторами спадщини свого часу.

Список літератури

1. Ганусин О. Б. Читацькі інтереси української молоді Галичини кінця XIX – початку XX ст. *Новітня доба*. 2022. Вип. 10. С. 3–11. DOI: <https://doi.org/10.33402/nd.2022-10-3-11>.
2. Гах Р. В. Фізичне виховання в школах Галичини (1873–1939 рр.). *Таврійський вісник освіти*. 2009. № 4 (28). С. 5–9.
3. Прокоп'як І. Початки театральної шевченкіани в Галичині (друга половина XIX – початок XX століття). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*. 2016. № 1. Вип. 34. С. 162–168.
4. Романюк Л. Б. Культурно-мистецька та освітньо-виховна діяльність Української державної чоловічої гімназії Станиславова. *Актуальні питання гуманітарних наук. Серія: Мистецтвознавство*. 2020. Вип. 28. Т. 5. С. 173–178. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.5/28.208914>.
5. Савіцька І. Українські гімназії Станиславова у міжвоєнний період (1921–1939 рр.). *Галичина*. 2015. № 27. С. 346–355.
6. Чорненський Р. Особливості повсякденного шкільного життя у гімназіях Станиславівського воєводства в 1921–1939 рр. *Емінак*. 2017. № 3. С. 84–89.
7. Ян І. М. Український аматорський театр Східної Галичини кінця XIX – початку XX ст. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Серія: Мистецтвознавство*. 2016. № 3. С. 70–75.
8. Мисак Н. «Алкоголь... робить молодого чутливого чоловіка брутальною звірюкою»: пияцтво у студентському та гімназійному середовищах Галичини й боротьба з ним наприкінці XIX – на початку XX століття. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. 2022. Вип. 35. С. 78–103. DOI: <https://doi.org/10.33402/ukr.2022-35-78-103>.
9. Мисак Н. Мандрівки галицької молоді наприкінці XIX – початку XX ст.: організація, характер, маршрути, вплив на формування особистості гімназистів і студентів. *Galicja: Studia i materialy*. 2020. № 6. С. 238–273. DOI: <http://dx.doi.org/10.15584/galisim.2020.6.12>.
10. Дрогобицька О. Станиславівська українська гімназія (1905–1939 рр.) у спогадах сучасників. *Станиславів і Станиславівщина: маг. VI Міжн. наук. конф. Івано-Франківськ*, 2021. С. 1–10.
11. Дрогобицька О. Традиція і модерн: Побут української сільської інтелігенції Галичини (кінець XIX – 30-ті рр. XX ст.). Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2014. 540 с.
12. Корчак-Городиський О. Спогади з життя. Молоді роки: у 2 ч. Львів, 2000. Ч. 1. 228 с.
13. Корчак-Городиський О. Спогади з життя. Східний фронт. 1941–1943. Ч. 2. Львів, 2003. 320 с.
14. Корчак-Городиський О.-І. *Енциклопедія сучасної України*. URL: <https://esu.com.ua/article-5338>.
15. Українець Орест Корчак-Городиський і німець Освальд Бурггардт (Юрій Клен): на полтавських перехрестях в часи воєнного лихоліття. *Міжнародний культурний портал Експеримент*. URL: <https://bit.ly/491UzsM>.
16. Мацьків Т., Каменецький Ю., Левицький О. Історія Української державної гімназії в Станиславові. *Альманах Станиславівської землі: збірник матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини*. Нью-Йорк; Торонто; Мюнхен, 1975. Т. 1. С. 261–301.
17. Гайський О. Тіловиховання і спорт. *Альманах Станиславівської землі: збірник матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини*. Нью-Йорк; Торонто; Мюнхен, 1975. Т. 1. С. 341–388.

References

1. Hanusyn, O. B. (2022). Reading interests of Ukrainian youth in Halychyna in the late 19th – the beginning of the 20th century. *Novitnia doba [Modern era]*, 10, 3–11. DOI: <https://doi.org/10.33402/nd.2022-10-3-11> [in Ukrainian].
2. Hakh, R. V. (2009). Physical education in the schools of Galicia (1873 – 1939). *Tavriyskyy visnyk osvity [Tavriya Bulletin of Education]*, 4/28, 5–9 [in Ukrainian].
3. Prokopiak, I. (2016). Origins of the theatrical shevchenkiana in Galicia (the second half of the nineteenth – early twentieth century). *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. Hnatyuka. Seriya: Mystetstvoznavstvo [Scientific Notes of V. Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University. Series: Art Studies]*, 1, 162–168 [in Ukrainian].
4. Romanyuk, L. B. (2020). Cultural-artistic and educational activities of the Ukrainian state male gymnasium of Stanislaviv. *Aktualni pytannya humanitarnykh nauk. Seriya: Mystetstvoznavstvo [Current Issues in the Humanities. Series: Art History]*, 28/5, 173–178. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.5/28.208914> [in Ukrainian].
5. Savitska, I. (2015). Ukrainian gymnasiums of Stanislaviv in the interwar period (1921–1939). *Halychyna [Galicia]*, 27, 346–355 [in Ukrainian].
6. Chornenkiy, R. (2017). Features of everyday school life in gymnasium Stanislaviv voivodship in 1921–1939. *Eminak*, 3, 84–89 [in Ukrainian].
7. Yan, I. M. (2016). Ukrainian amateur theatre of Eastern Galicia at the end of XIX – the beginning of XX centuries. *Visnyk Natsionalnoyi akademiyi kerivnykh kadrov kultury i mystetstv. Seriya: Mystetstvoznavstvo [Bulletin of the National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts. Series: Art Studies]*, 3, 70–75 [in Ukrainian].
8. Mysak, N. (2022). “Alcohol... makes a young sensitive man a brutal beast”: alcoholism in student and gymnasium environments of Halychyna and the fight against it in the end of the XIX – early XX century. *Ukrayina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist [Ukraine: cultural heritage, national consciousness, statehood]*, 35, 78–103. DOI: <https://doi.org/10.33402/ukr.2022-35-78-103> [in Ukrainian].
9. Mysak, N. (2020). Trips of Galician youth at the end of the 19 th century – at the beginning of the 20 th century: organization, character, tourist trail, the impact on the shaping the personality of secondary school students and university students. *Galicja: Studia i materialy [Galicia: Studies and materials]*, 6, 238–273. DOI: <http://dx.doi.org/10.15584/galisim.2020.6.12> [in Ukrainian].
10. Drohobyt'ska, O. (2021). Stanislaviv Ukrainian gymnasium (1905–1939) in the memories of contemporaries. *Stanislaviv and Stanislaviv region: proceedings of the 6th International scholarly conference*, 1–10. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
11. Drohobyt'ska, O. (2014). Tradition and modernity: Everyday life of the Ukrainian rural intelligentsia in Galicia (late 19th – 1930s). Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
12. Korchak-Horodyskyi, O. (2000). Memoirs from life. Youth years. Part 1. Lviv [in Ukrainian].
13. Korchak-Horodyskyi, O. (2003). Memoirs from life. The Eastern front. 1941–1943. Part 2. Lviv [in Ukrainian].
14. Korchak-Horodyskyi O.-I. *Encyclopedia of Modern Ukraine*. Retrieved from: <https://esu.com.ua/article-5338> [in Ukrainian].
15. Ukrainian Orest Korchak-Horodyskyi and German Oswald Burghardt (Yurii Klen): at the Poltava crossroads in times of war hardship. *International cultural portal Eksperyment [Experiment]*. Retrieved from: <https://bit.ly/491UzsM> [in Ukrainian].
16. Matskiv, T., Kamenetskyi, Y., Levytskyi, O. (1975). History of the Ukrainian state gymnasium in Stanislaviv. *Almanac of the Stanislaviv region: symposium, 1*, 261–301. New York; Toronto; Munich [in Ukrainian].
17. Haiskyi, O. (1975). Physical education and sport. *Almanac of the Stanislaviv region: symposium, 1*, 341–388. New York; Toronto; Munich [in Ukrainian].

(Надійшла до редакції / Received: 4.03.2026; Схвалено до друку / Accepted: 17.03.2026; Публікація / Published: 28.04.2026)